

Heel graag orgel spelen

Stel: je speelt orgel in de kerk. Je bent een virtuoos op dit instrument, het grootste muziekinstrument wat de mens heeft gemaakt. En je doet dat een paar uur in de week, maar eigenlijk zou je veel vaker willen spelen. En even denk je: ik zou een orgel thuis moeten hebben! Je denkt dan niet aan een elektronisch orgel, nee een echt akoestisch orgel. Met pijpen dus.

Stel: dit onorthodoxe idee wil maar niet uit je kop. Je bent al een keer naar de zolder geklommen om zogenaamd een oud schemerlampje te zoeken, maar stiekem kijk je hoeveel ruimte er is tussen de balken. Nee dus. Je kijkt of je een deel van het huiskamerplafond niet kunt verhogen. Een metertje erbij zou prima zijn. Daar, tegen die gevel zou dan het orgel staan. Lachen, man! De erboven gelegen slaapkamer is dan natuurlijk wel afgeschreven...

Stel: je denkt: "stel dat ik zo'n orgel heb, dan wil ik er ook 's avonds of misschien zelfs wel 's nachts op kunnen spelen. Dus kan het orgel niet in huis staan. Mijn huisgenoten dreunen hun bed uit. Nee, ik zou een speciaal gebouw in de tuin moeten zetten. Met drievoudig geïsoleerde wanden en ramen". Je loopt een keer over het gazon op en neer. Hier zou een mooie orgelruimte kunnen verrijzen. Een vloeroppervlak van een vierkante meter of 40. Binnenmaat. En een meter of 3 hoog. Ook binnenmaat. Hm. Wel weg gazon, weg tuin. Nee dus.

Stel: je schiet 's nachts wakker: ÓNDER HET GAZON! Dat is het! Geen verlies van tuin, geen geluidsoverlast. Je hoofdrekent alvast: "zo'n 2.000 kruiwagens zand eruit. Zwaar werk, maar als ik er nou elke dag 5 doe, dan kost dat, effe kijke..... 400 dagen. Hm." Niet aan beginnen. Maar een graafmachine kan daar niet komen. Jammer. Anders was dat een mooie oplossing geweest. Je slaapt weer verder.

Stel: je loopt een paar dagen later in de tuin. En plotseling zie je hoe een graafmachine a.h.w. net onder de tak van een boom door kan kruipen. Het kan! Het kan!

Wat zou jij dan doen?

Gewoon verder gaan met gazon maaien? Gewoon journaal gaan kijken? Gewoon verder gaan met het boek dat je onderhanden had?

Of bestel je de aannemer?

Bovenstaande overpeinzingen – of daarop gelijkende – moeten Henk van Riel zijn overkomen. En hij koos voor de laatstgenoemde actie. Hij bestelde de aannemer. En kocht voor zichzelf meteen een paar laarzen en werkhandschoenen.

Een paar weken geleden waren we met wat vrienden in Henk z'n onderaardse muziekrimte op bezoek. Als je in de tuin staat zie je niets van die ruimte. Maar een soort van klein tuinhuisje verraadt dat daar de ingang is. In het huisje is een trap naar beneden, die uitkomt in de hoek van de ondergrondse muziekstudio van onze vaste begeleider. Het vloeroppervlak is naar schatting 3,5 bij 12 meter, de hoogte een meter of 3. Achter in deze ruimte staat ... een echt kerkorgel, afkomstig uit de kerk van Haaren (bij Vught). Henk heeft het orgel in onderdelen naar huis gehaald. Hij heeft het op een zodanige wijze opgebouwd dat het precies past in het achterste deel van dit souterrain. Dat was natuurlijk al een enorm karwei, maar kinderwerk in vergelijking met het stemmen van het orgel. Het orgel stond te laag gestemd (oude stemming) en moest bijgetrokken worden tot op de moderne stemming van 440 Hz. Elke pijp – en er staan er zo'n 600 – moet dan opnieuw op toon gebracht worden. Door het verbuigen van een lipje. Maar als je de pijp vastpakt warm je hem op en verandert de toonhoogte al. Zelfs als je er nog maar bij in de buurt staat verhoog je de temperatuur van de pijp al en daarmee zijn toonhoogte. Hier speelt natuurlijk ook mee dat de basistemperatuur (zonder verwarming) in Henk z'n orgelruimte laag is ('s winters ca. 11 graden, 's zomers ca. 15 graden). Henk vertelde dat het hem al zo vaak is overkomen: na veel zwoegen een pijp op toon hebben en dan de volgende dag terugkomen en te laag.

Henk ontkomt er niet aan om ons een demonstratie van de klank van het orgel te geven. De speeltafel tegen de zijkant van de ruimte gaat open en daar vult de ruimte zich met orgelklank. Een warm en diep timbre wordt afgewisseld met de heldere tonen van de fluit. De muren omsluiten de klank. De lucht trilt. Het voelt als een oergeluid in de baarmoeder van moeder aarde.